Joanna Madalińska-Michalak

Doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej: wnioski i rekomendacje

Wprowadzenie i analiza danych

Raport dotyczący doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej przedstawia analizę obecnego stanu doradztwa zawodowego, jego skuteczności oraz barier w implementacji efektywnych rozwiązań, zarówno z perspektywy nauczycieli i dyrektorów szkół, jak i uczniów klas ósmych.

Dokument opiera się w zasadniczej mierze na wynikach badań eksploracyjnych, które przeprowadzono w 2023 roku. Badanie z wykorzystaniem metody sondażu objęło uczniów, nauczycieli, dyrektorów szkół w 59 szkołach podstawowych funkcjonujących na terenie powiatu konińskiego, powiatu kolskiego, powiatu słupeckiego, powiatu tureckiego oraz miasta Konin. W badaniu wzięło udział 59 przedstawicieli personelu szkół podstawowych, a także 1067 uczniów ósmych klas. Zebrane dane dotyczące planowania, organizacji, wdrażania, efektywności oraz oceny doradztwa zawodowego, a także współpracy szkół z rodzicami i lokalnymi podmiotami, pozwoliły na identyfikację kluczowych problemów i wyzwań związanych z realizacją tego procesu. Badanie umożliwiło również poznanie planów edukacyjno-zawodowych uczniów. W przeprowadzonym badaniu rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. 2019 poz. 325) stanowiło kluczowy punkt odniesienia przy konstruowaniu ankiety i analizie wyników. Dokument ten, będący podstawą wdrożenia doradztwa zawodowego do polskiego systemu edukacji od 1 września 2019 roku, wyznaczał kierunki badania oraz zakres jego zagadnień.

W badaniach wykorzystano także dane zastane oraz wywiady pogłębione, jako metoda uzupełniająca. W ramach analizy danych zastanych wzięto pod uwagę analizy, publikacje i raporty dot. badań nad doradztwem zawodowym w Polsce, obowiązujące akty prawne oraz dane statystyczne dotyczące szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej. Wywiady pogłębione przeprowadzono z 6 przedstawicielami kadry zarządzającej i nauczycielami.

Podsumowanie wyników badania

Wyniki badania wskazują, że w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej doradztwo zawodowe jest realizowane w różnym zakresie i z różną intensywnością. Z jednej strony, nauczyciele i dyrektorzy szkół podkreślają znaczenie doradztwa zawodowego, ale z drugiej strony, wskazują na liczne problemy związane

z jego organizacją i realizacją, w tym brak odpowiednich zasobów, szczególnie wykwalifikowanych doradców zawodowych oraz brak efektywnej współpracy z rodzicami, firmami i instytucjami edukacyjnymi.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej na każdy rok szkolny jest opracowywany program doradztwa zawodowego, uwzględniający wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego. W co drugiej badanej szkole za opracowanie programu odpowiadał doradca zawodowy, zaś w co trzeciej szkole nie był to doradca zawodowy, ale wyznaczony przez dyrektora szkoły nauczyciel odpowiedzialny za realizację doradztwa zawodowego w szkole. Tylko w prawie co czwartej szkole program doradztwa był opracowywany przez zespół. W skład zespołów wchodzili najczęściej: nauczyciel – doradca zawodowy, pedagog szkolny, nauczyciele przedmiotów i nauczyciel-wychowawca. Programy kształcenia są w zdecydowanej większości opracowywane na dany rok szkolny (72,9% szkół), nie zaś na cały cykl kształcenia. Badani deklarują, że programy uwzględniają treści programowe, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. 2019 poz. 325) (98,31% szkół). Niemniej jednak, brakuje w nich niektórych elementów, jak np. współpracy z rodzicami, wyznaczenia odpowiedzialnych osób za realizację poszczególnych działań, czy też terminów realizacji działań.

Dyrektorzy niemal wszystkich badanych szkół powierzają prowadzenie zajęć z doradztwa zawodowego nauczycielom posiadającym wymagane kwalifikacje. W większości przypadków (93,2%) są to nauczyciele, którzy jednocześnie prowadzą zajęcia z innych przedmiotów. W dwóch szkołach (3,4%) zajęcia z doradztwa zawodowego prowadzi nauczyciel nieposiadający wymaganych kwalifikacji. Jednocześnie tylko w jednej z badanych szkół zatrudniony na etacie nauczyciel specjalizuje się wyłącznie w doradztwie zawodowym.

Zajęcia z doradztwa zawodowego we wszystkich badanych szkołach są skierowane do uczniów. W co drugiej placówce obejmują one również rodziców. Niemal we wszystkich szkołach wsparciem w zakresie doradztwa zawodowego objęci są wychowawcy klas (98,3%) oraz nauczyciele innych przedmiotów (89,8%). To właśnie nauczyciele-wychowawcy w zasadniczej mierze wspierają doradców zawodowych w realizacji zajęć, przeznaczając na to lekcje wychowawcze (w 56 z 59 badanych szkół).

Badania wskazują na wciąż ograniczoną współpracę szkół z instytucjami zewnętrznymi, takimi jak przedsiębiorstwa, uczelnie oraz organizacje wspierające rozwój zawodowy młodzieży, a także na ograniczone zaangażowanie rodziców w proces doradztwa zawodowego. Choć niektóre szkoły oferują spotkania i konsultacje, ich zasięg jest niewystarczający, a uczniowie często nie otrzymują odpowiedniego wsparcia ze strony swoich opiekunów.

Ewaluacja doradztwa zawodowego w badanych szkołach przeprowadzana jest co roku jedynie w co drugiej szkole. Raz na cykl kształcenia odbywa się w co piątej szkole, natomiast w co czwartej szkole ewaluacja w ogóle nie jest przeprowadzana.

Największym zainteresowaniem w zakresie doskonalenia w obszarze doradztwa zawodowego cieszyły się organizacja spotkań i zajęć doradczych z pracodawcami oraz u pracodawców (74,6%) oraz organizacja zajęć pokazowych z grupowego doradztwa zawodowego (74,6%). Najmniejsze zainteresowanie dotyczyło doskonalenia w zakresie realizacji doradztwa zawodowego w ramach wewnętrznego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Doradztwo zawodowe jest szeroko rozpoznawane przez uczniów, którzy potwierdzają, że na zajęciach poruszana była ta tematyka. Wysoki odsetek uczniów (95%) kojarzy te zajęcia z nauczycielem doradcą zawodowym, przy czym ponad 70% uczniów wskazuje na współpracę doradcy z wychowawcami.

Dzięki udziałowi w doradztwie zawodowym 56% uczniów miało szansę lepiej poznać siebie. Osiągnięcie tego efektu, czyli lepszego poznania siebie, jest silnie powiązane z umiejętnością zaplanowania przyszłości zawodowej, co potwierdzają analizy współzależności.

Około 80% uczniów klas ósmych ze szkół podstawowych stwierdziło, że zajęcia z doradztwa zawodowego pomogły im lepiej poznać świat zawodów. 84% uczniów uznało, że zajęcia te umożliwiły im zapoznanie się ze ścieżkami dalszego kształcenia po szkole podstawowej, natomiast 60,9% uczniów zaznaczyło, że dzięki uczestnictwu w zajęciach zapoznali się z rynkiem pracy. Tylko co drugi uczeń ocenił, że podczas zajęć z doradztwa zawodowego opanował umiejętność zaplanowania swojej przyszłości zawodowej. Pogłębione analizy związków wskazały, że wśród uczniów aż 80,4% popiera zajęcia z doradztwa zawodowego w szkole, uważając je za potrzebne, gdyż między innymi ułatwiają one im wybór szkoły ponadpodstawowej i pomagają wybrać zawód.

Uczniowie, którzy nie popierają zajęć z doradztwa zawodowego w szkole, uważają, że nie są one pomocne w wyborze dalszej kariery ani w zapoznaniu się z rynkiem pracy. Wyrazili niezadowolenie z formy realizacji doradztwa, wskazując na potrzebę większej praktyczności i indywidualnego podejścia do każdego ucznia. Zauważyli, że doradztwo zawodowe w badanych szkołach ma charakter głównie teoretyczny, co ogranicza możliwość zdobycia przez uczniów praktycznej wiedzy o rynku pracy. Uczniowie wykonują głównie testy predyspozycji, natomiast niewielka liczba z nich opracowuje indywidualne plany kariery, co zmniejsza długoterminowe efekty tych działań.

Analiza porównawcza zebranych danych pochodzących od uczniów i nauczycieli ujawnia, że większość uczniów na zajęciach z doradztwa zawodowego wykonuje głównie testy weryfikujące ich predyspozycje i zainteresowania – 86,4% nauczycieli i 57,4% uczniów wskazuje na tę formę aktywności. Jednocześnie 33,08% uczniów i 37,29% nauczycieli podkreślają, że uczniowie opracowują plany kariery w formie pisemnej. Z kolei 74,5% nauczycieli i 23,24% uczniów twierdzi, że uczniowie sporządzają notatki z zajęć. Ponadto, 69,49% nauczycieli oraz 43,3% uczniów wskazują na przygotowywanie planów kariery w formie ustnej. Wyniki te wskazują na różnice w postrzeganiu i realizacji form doradztwa zawodowego zarówno przez nauczycieli, jak i uczniów. Nauczyciele częściej niż uczniowie zauważają większą aktywność w zakresie opracowywania planów kariery, zarówno pisemnych, jak i ustnych, co może sugerować różnice w interpretacji pojęcia „plan kariery". Uczniowie z kolei częściej angażują się w testy predyspozycji, co może być postrzegane jako mniej angażująca forma pracy nad własną przyszłością zawodową. Wyniki te wskazują również na potrzebę większego uwzględnienia praktycznych aspektów doradztwa zawodowego, które mogą przyczynić się do bardziej zindywidualizowanego i całościowego rozwoju zawodowego uczniów.

Raport zawiera cenne rekomendacje dotyczące efektywnej realizacji doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej, które zostały wypracowane w wyniku konsultacji oraz wywiadów z doradcami zawodowymi i dyrektorami szkół w maju 2024 roku w Koninie. Badania wykazały, że istnieje potrzeba:

- Stworzenia programów doradztwa zawodowego, uwzględniających wszystkie działania wskazane w rozporządzeniu MEN w sprawie doradztwa zawodowego oraz ich opracowania przez zespół, w skład którego wejdzie nauczyciel doradca zawodowy pełniący rolę koordynatora działań.
- Zwiększenia liczby godzin zajęć z doradztwa zawodowego, wykraczających poza minimum (10 godzin), odpowiednio w klasach VII i VIII szkół podstawowych oraz zatrudnienia nauczyciela doradcy zawodowego na pełny etat, który pełniłby rolę koordynatora działań.
- Rozwoju współpracy z rodzicami oraz społecznością lokalną w realizacji doradztwa zawodowego.

- Wprowadzenia tematyki zawodowej w młodszych klasach.
- Opracowywania planów rozwoju zawodowego uczniów w formie pisemnej, jako wymiernego efektu doradztwa.
- Wsparcia działań doradczych przez pracodawców oraz ściślejszej współpracy z lokalnymi firmami.
- Zapewnienia odpowiedniej liczby godzin na indywidualne doradztwo zawodowe oraz bezpośrednie rozmowy z uczniami.
- Wspierania skutecznego rozwijania umiejętności miękkich.
- Integracji doradztwa zawodowego z programem nauczania oraz szerokiego zaangażowania w przygotowanie i realizację szkolnego programu doradztwa.
- Organizowania szkoleń dotyczących tworzenia wewnątrzszkolnego programu doradztwa zawodowego dla pracowników szkół.
- Korzystania z nowoczesnych narzędzi i technologii.
- Regularnej ewaluacji programu doradztwa zawodowego oraz przeprowadzania kontroli przez dyrektora szkoły.

Podsumowując, należy podkreślić, że wyniki badania wskazują na istotne wyzwania związane z organizacją i skutecznością doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej. Kluczowe obszary wymagające poprawy obejmują brak praktycznych doświadczeń, niewystarczającą współpracę z instytucjami zewnętrznymi oraz ograniczone zaangażowanie rodziców w proces doradztwa zawodowego. Reformy systemu doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej powinny zatem koncentrować się na zwiększeniu praktycznego wymiaru doradztwa, intensyfikacji współpracy z podmiotami zewnętrznymi oraz aktywizacji rodziców w procesie kształtowania decyzji zawodowych uczniów.

Interpretacja wyników

Wyniki badania ukazują istotne zróżnicowanie w realizacji doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej. Choć w większości placówek doradztwo zawodowe jest dostrzegane jako ważny element wsparcia edukacyjnego, wyniki wskazują na szereg problemów, które mogą ograniczać jego efektywność.

Pierwszym istotnym zagadnieniem jest zróżnicowanie w organizacji doradztwa zawodowego. Choć w szkołach opracowywane są programy doradztwa zawodowego, to w wielu przypadkach są one tworzone w sposób fragmentaryczny, nie zawsze przez wykwalifikowanych doradców zawodowych, a także bez pełnej współpracy z odpowiednimi instytucjami zewnętrznymi. Również brak współpracy z rodzicami i przedsiębiorstwami ogranicza możliwości skutecznego wspierania uczniów w wyborze przyszłej ścieżki zawodowej. Takie niedociągnięcia w organizacji mogą prowadzić do tego, że doradztwo zawodowe wciąż ma charakter bardziej teoretyczny, a praktyczne wsparcie uczniów, takie jak praktyki zawodowe czy spotkania z pracodawcami, jest niewystarczające.

Drugim ważnym wnioskiem jest niedostateczna liczba godzin przeznaczonych na doradztwo zawodowe oraz brak nauczycieli wyłącznie specjalizujących się w tym obszarze. Choć większość uczniów uczestniczy w zajęciach, to intensywność tych działań i ich dostosowanie do indywidualnych potrzeb uczniów pozostawia wiele do życzenia. Ponadto, nauczyciele prowadzący zajęcia z doradztwa zawodowego często pełnią również inne funkcje, co może wpływać na jakość i spójność realizowanych działań.

Kolejnym wynikiem, który ma istotne znaczenie, jest niska liczba szkół przeprowadzających ewaluację programu doradztwa zawodowego. Regularna ocena skuteczności działań w tym obszarze jest kluczowa, aby dostosowywać programy doradztwa do potrzeb uczniów i zmieniającego się rynku pracy. W tej kwestii istnieje potrzeba większej systematyczności w procesie monitorowania efektów doradztwa zawodowego.

Z perspektywy uczniów wyniki badania pokazują, że doradztwo zawodowe jest dobrze postrzegane, jednak wciąż brakuje praktycznego wsparcia. Choć uczniowie twierdzą, że zajęcia pomogły im lepiej poznać siebie i świat zawodów, to część z nich wskazuje na niewielką efektywność zajęć w zakresie planowania przyszłości zawodowej. Istnieje potrzeba większego nacisku na indywidualne podejście do uczniów, w tym opracowywanie spersonalizowanych planów kariery zawodowej, które mogłyby pomóc uczniom lepiej ukierunkować swoje aspiracje zawodowe.

Wyniki badania mają kluczowe znaczenie dla rozwoju doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych, zwłaszcza w kontekście wyzwań, przed którymi stoi młodzież na etapie wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Niewystarczająca liczba godzin zajęć z doradztwa, brak wykwalifikowanych doradców zawodowych, a także słaba współpraca z rodzicami i lokalnymi firmami mogą negatywnie wpływać na jakość tego wsparcia. Wyniki te wskazują na konieczność zmiany w podejściu do realizacji doradztwa zawodowego, z naciskiem na większą praktyczność, indywidualne podejście oraz współpracę z szerokim kręgiem partnerów społecznych i zawodowych.

Odpowiednie dostosowanie programów doradztwa zawodowego do potrzeb uczniów, a także zwiększenie liczby godzin i profesjonalizacja kadry doradczej, mogą przyczynić się do lepszego przygotowania uczniów do wejścia na rynek pracy oraz podjęcia świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych. Należy podkreślić, że doradztwo zawodowe powinno być integralną częścią procesu edukacyjnego, a jego efektywność w dużej mierze zależy od współpracy szkół z rodzicami, pracodawcami oraz instytucjami edukacyjnymi.

Wnioski i rekomendacje

Raport dotyczący doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej przedstawia aktualny stan doradztwa zawodowego, jego skuteczność oraz bariery w implementacji efektywnych rozwiązań, zarówno z perspektywy nauczycieli i dyrektorów szkół, jak i uczniów klas ósmych. Zawiera również cenne rekomendacje dotyczące rozwoju doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w regionie.

Raport wskazuje, że doradztwo zawodowe w szkołach jest nierównomiernie rozwinięte, a jego skuteczność ogranicza brak systematycznego podejścia. Kluczowe problemy obejmują m.in. brak spójnych i kompleksowych programów doradztwa zawodowego, niewystarczającą liczbę godzin zajęć, niedostateczną profesjonalizację kadry doradczej, brak pełnoetatowych stanowisk dla doradców zawodowych, niewystarczającą współpracę z rodzicami i instytucjami zewnętrznymi oraz brak regularnej ewaluacji i monitorowania efektów doradztwa. Ponadto, istotnym wyzwaniem jest niewystarczające wsparcie dla nauczycieli w zakresie ich rozwoju zawodowego.

Aby skutecznie odpowiedzieć na te wyzwania i zwiększyć efektywność doradztwa zawodowego w szkołach, konieczne jest wdrożenie kompleksowych zmian. Poniżej przedstawiono kluczowe rekomendacje, które mogą przyczynić się do poprawy jakości doradztwa zawodowego oraz lepszego przygotowania uczniów do

wyboru ścieżki kariery. Wraz z rekomendacjami wskazano na propozycje zmian w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

1. Stworzenie spójnych i kompleksowych programów doradztwa zawodowego

Programy doradztwa zawodowego powinny być tworzone przez zespoły składające się z doradców zawodowych, pedagogów szkolnych, nauczycieli przedmiotów oraz wychowawców klas, co zapewni pełniejsze i bardziej zróżnicowane wsparcie. W związku z tym warto rozważyć:

- Zmiana w przepisach: Należy wprowadzić obowiązek tworzenia długoterminowych, wieloletnich planów doradztwa zawodowego (a nie tylko rocznych) w szkołach, z wyraźnym określeniem odpowiedzialności za ich realizację, zarówno na poziomie indywidualnych nauczycieli, jak i zespołów współpracujących.
- Sformułowanie przepisu: "W szkołach podstawowych programy doradztwa zawodowego powinny obejmować co najmniej dwuletni cykl nauczania, uwzględniając zmieniające się potrzeby uczniów oraz rynku pracy. Programy te muszą być opracowywane przez zespół, w skład którego wchodzą doradca zawodowy, pedagodzy, nauczyciele przedmiotów oraz wychowawcy." – warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 4. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

2. Zwiększenie liczby godzin doradztwa zawodowego

Wyniki badania wskazują na konieczność zwiększenia liczby godzin doradztwa zawodowego, które powinny wykraczać poza obecne minimum 10 godzin, szczególnie w klasach VII i VIII. Należy zatem rozważyć:

- Zmiana w przepisach: Wprowadzenie wymogu zwiększenia liczby godzin doradztwa zawodowego do co najmniej 15 godzin rocznie w klasach VII i VIII, z naciskiem na zajęcia praktyczne, konsultacje indywidualne oraz współpracę z pracodawcami i rodzicami.
- Sformułowanie przepisu: "Zajęcia z doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII szkół podstawowych powinny obejmować co najmniej 15 godzin rocznie, z czego co najmniej 5 godzin to zajęcia praktyczne oraz indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym." - warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 6. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

3. Profesjonalizacja kadry doradczej i pełnoetatowe stanowiska dla doradców zawodowych

Zdecydowana większość szkół zatrudnia nauczycieli prowadzących doradztwo zawodowe, ale tylko w jednej szkole zatrudniono specjalistę na pełny etat. Warto postarać się o stanowiska dla doradców zawodowych, którzy będą odpowiedzialni za kompleksowe prowadzenie programu doradztwa i pełnienie funkcji koordynatora. Zatrudnienie doradców powinno być w wymiarze zapewniającym realizację szkolnego programu doradztwa zawodowego.

- Zmiana w przepisach: Należy wprowadzić regulacje dotyczące zatrudnienia doradców zawodowych w szkołach podstawowych, którzy będą pełnili funkcję koordynatora działań doradczych w wymiarze zapewniającym realizację szkolnego programu doradztwa zawodowego.
- Sformułowanie przepisu: "W szkole podstawowej powinien być zatrudniony doradca zawodowy w wymiarze zapewniającym realizację szkolnego programu doradztwa zawodowego, odpowiedzialny za koordynowanie działań związanych z doradztwem zawodowym, opracowanie programów doradczych i współpracę z instytucjami zewnętrznymi." - warto dodać ten przepis jako osobny

ustęp w § 7. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

4. Zwiększenie współpracy z rodzicami oraz instytucjami zewnętrznymi

Wyniki badania wskazują na niewystarczającą współpracę szkół z rodzicami oraz lokalnymi firmami i uczelniami. Zmiana podejścia w tym zakresie może znacząco poprawić jakość doradztwa zawodowego, zapewniając uczniom dostęp do praktycznych doświadczeń i lepszego wsparcia ze strony ich opiekunów.

- Zmiana w przepisach: Należy wprowadzić obowiązek organizowania cyklicznych spotkań z rodzicami i przedstawicielami instytucji zewnętrznych, takich jak firmy i uczelnie, w celu omawiania potrzeb i możliwości wsparcia doradztwa zawodowego.
- Sformułowanie przepisu: "W szkołach podstawowych organizowane będą przynajmniej dwa razy w roku spotkania z rodzicami oraz przedstawicielami instytucji zewnętrznych, które będą miały na celu wspólne omawianie programów doradztwa zawodowego oraz możliwości wsparcia uczniów." - warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 6. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

5. Wzmocnienie aspektu praktycznego doradztwa zawodowego

Doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych powinno kłaść większy nacisk na aspekty praktyczne, aby uczniowie mogli lepiej zrozumieć różne ścieżki kariery i wymagania rynku pracy. W tym celu zaleca się organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów, wizyt w zakładach pracy oraz warsztatów rozwijających kompetencje kluczowe dla przyszłej aktywności zawodowej. Szczególną rolę powinno odegrać kształtowanie umiejętności miękkich, takich jak komunikacja, praca zespołowa czy podejmowanie decyzji.

Proponowane zmiany:

- Zmiana w przepisach: Wprowadzenie obowiązkowego komponentu praktycznego w doradztwie zawodowym, obejmującego warsztaty, wizyty studyjne u pracodawców oraz spotkania z przedstawicielami różnych branż.
- Sformułowanie przepisu: „Program doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych powinien obejmować co najmniej 5 godzin zajęć praktycznych rocznie, w tym warsztaty rozwijające kompetencje zawodowe, spotkania z pracodawcami oraz wizyty studyjne w przedsiębiorstwach i instytucjach, dostosowane do wieku i potrzeb uczniów.” – warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 4. wspomnianego Rozporządzenia.

6. Regularna ewaluacja i monitorowanie efektów doradztwa zawodowego

Zaleca się wprowadzenie systematycznej ewaluacji programów doradztwa zawodowego, aby monitorować ich efektywność i dostosowywać je do zmieniających się potrzeb uczniów oraz rynku pracy.

- Zmiana w przepisach: Wprowadzenie wymogu przeprowadzania ewaluacji programu doradztwa zawodowego co najmniej raz w roku w każdej szkole podstawowej, z obowiązkiem raportowania wyników dyrektorowi szkoły oraz organowi nadzorującemu.
- Sformułowanie przepisu: "Ewaluacja programu doradztwa zawodowego w każdej szkole podstawowej powinna odbywać się co najmniej raz w roku, a wyniki ewaluacji muszą być przedstawiane dyrektorowi szkoły oraz organowi nadzorującemu." - warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 8. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

7. Włączenie doradztwa zawodowego do systemu rozwoju zawodowego nauczycieli

Aby poprawić jakość doradztwa zawodowego, należy zapewnić nauczycielom odpowiednie wsparcie w postaci szkoleń, które umożliwią skuteczną realizację programów doradztwa zawodowego oraz indywidualnych planów kariery uczniów. Należy uwzględnić doradztwo zawodowe jako istotny element doskonalenia zawodowego nauczycieli, a także zadbać o regularną aktualizację oferty szkoleń, które odpowiadają na zmiany na rynku pracy. Ponieważ szkolnictwo zawodowe prowadzą powiaty i to one na ogół odpowiadają za doskonalenie nauczycieli, zadanie to należy zlecić właśnie powiatom. Sens miałyby takie spotkania „w powiecie", z referatem jednego z nauczycieli, uwagami metodyka i dyskusją obecnych.

- Zmiana w przepisach: Proponuje się wprowadzenie zmian w przepisach, które jednoznacznie wskazują, że doradztwo zawodowe stanowi kluczowy obszar w systemie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Doradcy zawodowi oraz nauczyciele odpowiedzialni za doradztwo zawodowe powinni mieć dostęp do szkoleń dostosowanych do zmieniających się realiów rynku pracy.
- Propozycja sformułowania przepisu: „Nauczyciele odpowiedzialni za doradztwo zawodowe mają obowiązek uczestniczyć w cyklicznych szkoleniach oraz warsztatach z zakresu doradztwa zawodowego, które uwzględniają zmieniające się potrzeby rynku pracy i rozwój kompetencji zawodowych uczniów. Programy doskonalenia zawodowego nauczycieli powinny obejmować tę tematykę jako istotny element wspierający realizację zadań doradztwa zawodowego w szkołach." - warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 8. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

8. Organizacja szkoleń i kursów z zakresu doradztwa zawodowego

Aby doradcy zawodowi oraz nauczyciele odpowiedzialni za doradztwo zawodowe skutecznie realizowali swoje zadania, konieczne jest organizowanie szkoleń, które uwzględniają najnowsze trendy i zmiany na rynku pracy. Szkoły, placówki doskonalenia nauczycieli oraz uczelnie wyższe powinny współpracować z organizacjami pozarządowymi, by zapewnić dostęp do nowoczesnych narzędzi i wiedzy.

- Zmiana w przepisach: Należy doprecyzować przepisy dotyczące organizacji szkoleń w zakresie doradztwa zawodowego, by szkoły oraz placówki doskonalenia nauczycieli miały obowiązek zapewnienia dostępu do kursów specjalistycznych, odpowiadających na współczesne wyzwania rynku pracy.
- Propozycja sformułowania przepisu: „Szkoły oraz placówki doskonalenia nauczycieli zobowiązane są do organizowania specjalistycznych kursów i warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego. Szkolenia te powinny obejmować aktualne potrzeby rynku pracy oraz metody pracy z uczniami w kontekście rozwoju kariery zawodowej. Organizacja szkoleń może być wspierana przez organizacje pozarządowe i uczelnie." - warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w § 8. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

9. Ustanowienie współpracy z zewnętrznymi instytucjami w zakresie doradztwa zawodowego

W celu zapewnienia nauczycielom dostępu do najnowszych narzędzi i wiedzy z zakresu doradztwa zawodowego, wskazane jest nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz uczelniami wyższymi, które oferują specjalistyczne kursy i materiały edukacyjne.

- Zmiana w przepisach: Należy rozszerzyć przepisy, aby wskazać, że współpraca z instytucjami zewnętrznymi w zakresie doradztwa zawodowego powinna być wspierana, a dostęp do nowoczesnych metod doradztwa zawodowego zapewniony przez specjalistów.
- Propozycja sformułowania przepisu: „Programy doskonalenia zawodowego nauczycieli odpowiedzialnych za doradztwo zawodowe mogą być realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi, uczelniami wyższymi oraz innymi instytucjami edukacyjnymi. Współpraca ta ma na celu dostarczenie nauczycielom aktualnej wiedzy oraz praktycznych narzędzi wykorzystywanych w doradztwie zawodowym.” - warto dodać ten przepis jako osobny ustęp w §8. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

Podsumowując, przedstawione powyżej kluczowe rekomendacje koncentrują się na poprawie jakości doradztwa zawodowego w szkołach, zarówno w aspekcie organizacyjnym, jak i kadrowym. Skupiają się na optymalizacji struktury, profesjonalizacji oraz praktycznej realizacji doradztwa zawodowego, uwzględniając rolę nauczycieli i doradców zawodowych. Zawierają także wskazówki dotyczące dostosowania programów doradczych do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy oraz większego zaangażowania rodziców i instytucji zewnętrznych. Propozycje zmian legislacyjnych w tych obszarach mogą przyczynić się do poprawy jakości doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej, a tym samym lepszego przygotowania uczniów do wejścia na rynek pracy.